

19.1.2023

Anvisning om gipsbehandlings lämplighet för åkerskifte

En preliminär bedömning av åkerskiften som lämpar sig för gipsbehandling har gjorts utifrån miljöförvaltningens geografiska informationsmaterial. De skiften som enligt den preliminära bedömningen lämpar sig för behandlingen syns på ansökningsblankettens karta (www.kipsinlevitys.fi) samt i [VIPU-tjänstens](#) och [KIPSI-projektets](#) karttjänster.

I den preliminära lämplighetsbedömningen har man uteslutit grundvattenområden, Natura-områden och avrinningsområden för sådana insjöar där vattnets genomflöde är långsamt. Åkerskiftenas slutliga lämplighet ska säkerställas utifrån markkarteringsuppgifter och andra gårdsvisa uppgifter (se nedan). Åkerskiften som tidigare gipsbehandlats är ej lämpliga under denna ansökningsperiod.

Odlaren ska skiftesvis bedöma om gipset är lämpligt enligt följande:

- Är åkerskiftet lerhaltig jord, dvs. enligt markkarteringsanalysen s.k. lerjord eller lerhaltig mineraljord (s). Gipsbehandling rekommenderas i första hand för erosionskänsliga lerjordar med ett högt fosfortal. Jordarten har betydelse för den minskade belastning som gipset åstadkommer.
- Finns det på åkerskiftet eller dess omedelbara närhet en hushållsvattenbrunn som används? Om ja, måste en skyddszon på 30–100 m lämnas omkring den.
- Finns det kalium- eller magnesiumbrist på åkerskiftet enligt markkarteringsanalysen (tolkningen "dålig" eller "rätt dålig" enligt markkarteringsanalysen)? Om ja, rekommenderas det att höja Mg- eller K-halten i åkern med hjälp av gödsling före gipsbehandlingen. Det kalcium som gipset innehåller kan tränga undan kalium eller magnesium från jordpartiklarnas yta, och då kan kalium och magnesium urlakas lättare. Effekten torde emellertid vara liten, eftersom man i finländska undersökningar inte har observerat att gipsbehandling skulle ha en betydande inverkan på kalium- eller magnesiumhalten i jorden eller växterna.
- Gips får inte spridas på permanent gräsmark eller i skyddsområden.
- Gips får inte spridas på åkerskiften som används för att producera bioenergi från grödor som vore lämpliga för matproduktion.

Även odlingsmetoden på åkerskiftet kan påverka schemalaggningsmetoden för gipsspridningen. Det lönar sig att schemalägga gipsspridningen i växtföljden så att åkern efter spridningen åtminstone kan lättbearbetas (tallriksredskap, kultivator). Direktsådd rekommenderas först våren efter gipsbehandlingen, eftersom den tillfälliga höjningen av salthalten (konduktivitetstalet) i ytjorden kan försämra grodden. Om gipset sprids ut på hösten och åkern åtminstone lättbearbetas, är sedvanlig sådd möjlig under samma höst. **För fleråriga växter kan gipset endast spridas i samband med att växtbeståndet förnyas.**

Sulfatet i gipset kan påverka växtens selenupptagningsförmåga. Effekten gäller dock endast skörden under växtperioden som följer på spridningen, då sulfathalten i ytjorden är som högst. Om växterna används för att utfodra djur, rekommenderas antingen användning av selenhaltiga gödningsmedel eller att selen läggs till i fodret.

När det gäller gipsleverans och förflyttning av spridningsutrustning ska skiftet vara tillgängligt. Ingen skaderisk får medföras för privata vägar eller broar med bärighetsbegränsningar.

Inom KIPSI-projektet tillhandahålls för närvarande inget naturgips som lämpar sig för ekologisk produktion. Gips från industriell produktion **kan inte användas på ekologiska åkrar.**

Mer information om gipsbehandling får du på KIPSI-projektets webbplats och av rådgivarna, vars kontaktuppgifter du hittar på samma sidor www.ntm-centralen.fi/gipsspridning